

7.7.1. Rysy přiměřeně autonomního charakteru

Přiměřeně autonomní člověk by měl – podle autora práce – zřejmě být člověk, který dovede *reflektovat svou situaci*, to znamená, zamýšlet se nad svým životem z hlediska hodnot. Měl by umět *kriticky rozlišovat* pravdivé od nepravdivého, správné od nesprávného, mravné od nemravného. K tomu jsou potřebná *pravdivá kriteria*, která je třeba hledat. Jde o *pravdivé axiomy jeho úvah a logicky správný způsob uvažování*.

Při hledání pravdy pak přiměřeně autonomní člověk objeví svou *závislost na podmínkách*, ve kterých se nachází, tedy na přírodě, na základních sociálních vazbách. Vyrovnávat se s nimi znamená také nalézat identitu vlastní. Znamená to také odvahu čelit novým situacím a neustupovat z poznané pravdy a přijmout mravní důsledky z ní vyplývající. Znamená to také odvahu přijmout oběť, umět se omezit, ale nerezignovat. Touto věrností bude vystaven nejistotě, bude prožívat nezajištěnost. O to více bude schopen se autenticky ptát.

Kladením *základních otázek* se bude ptát, kým je, odkud je a kam jde. Bude hledat *smysl* svého života. Bude se ptát, co a kdo má v životě největší smysl, co je nejvíce pravé, pravdivé, autentické. Poznávané a zakoušené, ale i ztracené hodnoty si uspořádá do vnitřně logického a konzistentního celku. Zde se nabízí *vzít v úvahu evropskou filosofickou a náboženskou tradici* a jí se nechat inspirovat. Také proto, že pro interkulturní dialog je potřebné znát vlastní tradice, znát jejich hodnotu a proto být v nich zakotven, aniž bych se xenofobně odmítala kultura cizí. Síla, vyplývající z vlastního hodnotového zakotvení, umožňuje otevřenost k odlišnému a dialog.

Nestačí však si jen vybrat to, co se líbí. Zásadní je se pro zvolený celek hodnot *rozhodnout a přijat jej za vlastní*. A být mu věrný s možností jeho ověřování. Rozhodnutí se pro nějaké hodnoty není jen myšlenková, racionální operace. Je to mnohem více otázka strhujícího příkladu osobností, která hledané ideály žije. To zapaluje „srdce“, tedy motivační struktury člověka. Rozechvívá jeho ideální Já, které po ideálu touží. Je důležité doprovázet mladého člověka, aby se naučil k dosažení ideálu využít sílu svých potřeb.

Na *hodnotovém základě*, o kterém bude stále přemýšlet a zpřesňovat jej, popřípadě přebudovávat, bude dále *rozvíjet svou identitu tím, že bude snažit uskutečňovat ve svém jednání to, co poznává jako pravdivé*. Jde o prověření životaschopnosti zvolených ideálů v reálných vztazích, které vedou k vnitřní svobodě. Konzal připomíná, že pravda neosvobozuje tím, že objektivně zazní, že ji někdo vysloví, ale tím, že ji někdo druhým celou svou bytostí daruje a adresát ji skutečně přijme. Pravda se totiž děje ve vztazích a proto osvobozuje nikoli

okamžikem, ale procesem. Pravdivost chápe jako bezelstnou službu celému člověku při vyjasňování podstaty věci nějakého společného zájmu. Taková pravdivost má svůj vývoj, má své vrcholy a propasti, je třeba o ni usilovat v každodenní komunikaci. Opakem pravdivosti není jen lež, ale také určitý typ snění, tvrdošíjně iluze, mlha slov nebo falešných gest a předstíraných postojů.

Při tomto hledání a úsilí se také otevírá možnost vstoupit do dialogu s Tím, kterého Janovo evangelium představuje nejen jako Pravdu, ale jedním dechem i jako Cestu a Život. Cesta bez vztahu k životu a k pravdě je slepá a mrtvá. Život bez kritického putování za pravdivými vztahy buduje peklo marných iluzí. Pravda vyňatá z kontextu existence člověka v posledku ohrožuje, neboť izolovat a radikalizovat pravdu znamená se stávat fanatikem.

Pravda nakonec člověka osvobozuje. Podmínkou je starost o opravdu lidské prostředí. Bez toho člověk onemocní nejistotou a odcizením. Člověk potřebuje úsilím o pravdu objevovat svoji vlastní identitu, vymezit sám sobě, kým je a kým chce v širším i užším světě být.

Pravdivost, jako základní prostředek, vyžaduje společenství, ve kterém člověk žije. A právě ve společenství, ve kterém člověk žije, se komunikuje slovy a beze slov. Komunikace směřuje k důvěryhodnosti, pokud je pravdivost jejím základem. Jinak komunikace devaluje. Pokud se někdo naučí uhýbat problémům komunikace tím, že se z vlastního selhání pokusí vylhat, uhýbá před svou osobní zralostí.¹

Možná bychom mohli hovořit spíše o *člověku reflektujícím*, který má základ v autentických vztazích a hodnotách, a který vědomě rozvíjí svou stránku tělesnou, duševní (psychickou), vztahovou (sociální), mravní (etickou), duchovní (spirituální) a estetickou. Takový člověk se bude stávat osobností, neboť v něm porostou hodnoty které jsou spojeny s pojmem osoby.

Loew uvádí, že chceme-li, aby se někdo stal více osobou, musíme mu pomoci, aby se rozšířil ve třech směrech: aby sám více za sebe dělal rozhodnutí, která ho k něčemu zavazují; aby měl opravdové vztahy s druhými, to znamená, aby byl pokorný a vedl si dobře na svém místě; aby se otevřel skutečností absolutním a transcendentálním.²

Pak je předpoklad, že se bude stávat autoritou, která poroste z jeho vnitřní opravdovosti a odpovědnosti k druhým, k sobě, ke světu a k Bohu takovým způsobem, aby nároky život zvládnul. *Odpovědnost* pro něj nebude drtivým a ochromujícím jhem, ale stane

1 Srov. KONZAL, Jan. Je pravda, že pravda osvobodí? In *AD* 02 (2003) 26, www.portal.cz/ad

2 Srov. LOEW, J. *Jako by viděl neviditelného*. Portrét dnešního apoštola. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 1997, 71

se vědomě přijatou cestou k naplnění a dovršení života v nalezené a přijaté pravdě a lásce formou služby a tvorby. Tím se vytváří u jedince předpoklady, ke schopnosti k úspěšnému interkulturnímu setkávání, ke schopnosti vést dialog a vytvářet podmínky reálného mezikulturního soužití.